

No de vajon a kecskével mi van, arról el felejtkezzünk! Hát a kecske, ahogy jól elverte a gazdáját, a fele csupasz vót, ugye hogy leborotválta, szégyenébe elmene-kült az erdőbe. Még az állatoktól is szégyenkezett – hát hogy a fenébe, csupasz hátsórésszel? Igen ám, de nem vót ott hiba, mer ennivaló vót. De este félt a vadállatoktól. Hát ott vót egy luk, belebújt. Farral. De nem fért be a feje, mert nagy szarva vót a kecskének. Hát mindegy. Úgyhogy ő mindig oda járt be elbúj-ni. Igen ám, de gazdája is vót a lyuknak. Megyen haza... egy róka lakott benne. Bújna be a róka, nézi, hát – má este vót – két tüzes szem mered rá. Hatalmas szarvak – sose látott kecskét még. Jój, megijedt a róka, szalad, mint a hétmelmjő! Ahogy szalad, tanálkodik a farkassal.

– Hova szaladsz, édes róka komám? – aszongya.

– Jaj, jaj, jaj – azt mondja –, farkas komám, valami szörnyű fenevad bújt be a lyukamba! Úgy villog a szeme, mint két parázstűz. Akkor szarva van, hogy még az ördögnek sincs olyan!

– Na, gyerünk csak – azt mondja –, majd én kiugrasztom!

Megyen a farkas, nézi-nézi-nézi: a kecske, szegény megijedt, elbőgi magát, hogy: meek! Hőj, megijedt a farkas is: futás! Ahogy futnak a rókával, gyün szem-közt rájuk a medve.

– Hallod-e, farkas koma, róka koma, hova szaladtok?

– Jaj, hogyne szaladnánk – mondja a farkas –, a róka koma lyukába egy ször-nyű fenevad van – azt mondja –, de olyan, a szeme, akár két parázstűz!

– No, majd én – azt mondja –, elintézem! Gyerünk!

Mennek. A medve meg a róka. A farkas megállt odébb. Vohh, mikor benn elordítja magát a kecske, az is futásnak, mind a hárman elszaladtak. Mennek, szaladnak, már a nyelveket kilökték, hát egy méhecske szállt arra.

– Hova-hova, te három elárvult állatja – azt mondja –, hogy ennyire szaladtok?

– Jaj, jaj – azt mondja a medve –, a róka komának egy szörnyű fenevad van a lyukába, osztán nem mer bemenni, meg a szeme úgy izzik, mint két parázs!

– No, gyertek velem! – azt mondja a méhecske.

Odamennek, a méhecske beszáll, rászállt a kopasz farára. Pű, belecsípett egyet! Na akkor a kecske koma megijedt. Kiugrott, futás! Hah, a méhecske csak nevet-te. A róka oszt elfoglalta a helyét, a medve meg a farkas oszt szégyenkezve el-kullogott. No de a kecske szaladt, szaladt. Annyira szaladt, hogy azt se tudta, hogy hova szalad. Egyszer megállt, mer már nem bírt még leülni se. Hát ismerős a táj, ismerős minden, hát éppen a kertjek alatt, ahun laktak, oda szaladt. Nagy térs terület vót a kertjek. A három fiúnak az apja meg kiment a kert végibe egy csöppet levegőzni. Hát mit lát, mit nem, mint a kecskét.

– Aranyos kis kecském – azt mondja –, csak hogy meggyüttell!

Megölelte, megcsókolta a kecskét, bevezette.

– No, fűk – azt mondja –, ha ez a kecske igazat mondott vóna, ilyen sorsunk soha nem lett vóna!

Állatmesék

A róka és a farkas

14. Hát azt mondják, hogy a róka huncut állat. Igaz, aki azt mondja. Én is meg-győződtem már erről személyesen. Hát még amit most mondok! Lássja ja róka, hogy egy ember jön szekérrel az úton. Messzi vót, nem látta jól, hogy mi van benne. Eh, egyet gondolt, belehőmpörgött a buzderkába. Teljes disznó vót, hogy jaj, jaj, jaj... rossz vót ránézni. Gyün a szeker, egy öreg parasztbácsika vezette a két ökröcskéjét. A róka meg ott feküdt az út szélén, úgy tett, mint aki kimúlt. Hát az ember halászott. Sok halat fogott. A szekerbe vitte haza. Megkapta a rókát, felhajintotta.

– No – azt mondja –, ez valami! – azt mondja.

A bőréért akkor még sokat fizettek, egy rókabőrért.

– Majd otthon megnyújom.

Az ember vezeti tovább az ökröcskét, a róka felnéz, lássa, hogy hátra se néz; jóllakott hallal. Nem vót ő neki semmi baja. Jóllakott, igen jóllakott, már nem fért bele még egy legkisebb hal se. A legnagyobbat kiválasztotta, leugrott a szekerből, oszt az öreg elment.

Hm-hm, ott forgassa a halat, gyün arra a farkas.

– Hát te micsinálsz, koma?

– Ajjajaj – azt mondja –, annyit halásztam – azt mondja –, hogy már úgy jóllaktam, eh, itt van egy, mer nekem nem kell! – azt mondja.

Jój, a farkas kettőt harapott, már be is nyelte.

– Hol fogtad?

– Hol? Lent a folyónál. Akarsz te is halászni?

– Hát hogyne akarnánk? – azt mondja. – Hogy fogtad?

– Gyere, majd én megmutatom!

Hát levitte a folyóhoz a farkast. Na azt mondja:

– Ide figyelj – este vót, késő, de hideg idő vót rettentően –, a farkad beleenge-ded a vízbe, de mozdulatlanul leszel! Majd hajnal felé meghúzod egy kicsit, oszt akkor érzed, hogy mennyi van rajta. Ha még nem nehéz, hagyjad még, még több megyen rá. Reggel, mikor kivirrad, fölgyün a nap, megrántod, annyi halad lesz, hogy nem bírod megenni!

– Jól van.

A róka, farkas lementek, a farkas beleült a víz szélébe, a farkát meg jól belógat-ta, hogy hadd legyen rajta sok hal. A róka oszt odébb ment. Hát nagy hideg vót. Olyan hideg, hogy befagyott a tó vize. Hát hajnal felé egyet gondol a farkas: meghúzza egy kicsit a farkát – nem gyün. „Na, azt mondja, itt már szép darabo-kat fogsz, azt mondja. No, hadd legyen még rajta több!”

Mikor kel föl a Nap, hát ugye akkor van a leghidegebb, ugrik egyet a farkas, de bizon visszaesett. Odafigyott a farka ja patakba. A róka meg elbandúkolt. Ugrál, minden.

– Hűj – azt mondja –, hát még ennyi halat sose ettem, mint amit most fogok!

Nem bírta kihúzni. Hát hogy bírta vóna? No de az asszonyok gyűttek a tóra mosni. Hoztak baltát, hogy a jeget kivágják, sulykot, amivel püff-paff a fehérneműt: hát egy nagy farkas ott ugrál, ahol épp ahol ők akarnak mosni. No osztán! Sulyokkal, fejszével – elővették a farkast! Hát a farka is ott szakadt ki a fele is. De úgy összeverték, hogy alig bírt odébb vánszorogni. De szívós állat a farkas, elment.

Megyen, megyen, megyen, jaj, ezt megsínlette vagy három nap. De má akkor megéhezett igen. Hát ahogy megy az úton, ki gyün vele szembe, ki nem, mint a róka.

– Hova mégy, róka koma? – azt mondja.

– Jaj, a halászzal így meg úgy jártam!

– Nohát – azt mondja –, jó nagyokat foghattál, oszt a fehérnép elvitte a sok halat! De ide figyelj, a faluba most van egy lagzi. Bemenjünk a lagziba, majd ott jóllakjunk. Mer én is éhes vagyok már!

Juj, megörült a farkas:

– No, gyerünk!

Hát valóban lagzi vót a faluba. Belopakodtak a kertből, kikerültek mindenkit, hát a róka meg ügyes vót. Hát ő tudta, a farkas meg utánozta. Bementek a komorába, ahol a sok ennivaló, innivaló raktározva vót.

– No – azt mondja a róka koma –, most má oszt együnk-igyünk, farkas koma!

Felkapott egy üveg bort, meghúzta, neki a pecsenyétálnak, ette, danolt egyet a róka. Hőj, a farkas meg ugyanezt csinálta. Ő oszt még jobban rátett. Igen ám, de a róka elkezdte ásni a falat kifele.

– Hát micsinálsz te ott, róka koma?

– Hát mit? – azt mondja. – A keresztapámat ide temették, annak akarom kivenni a jeggyűrűjét.

– No, csak csináljad!

A róka átfúrta a falat. Akkor oszt kigyűtt ő is. Ett, itt, danoltak, ordítottak, táncoltak, ahogy csak bírtak.

Kérem szépen, ezt meghallotta a lagzis nép. Ezt a hatalmas kurjongatásokat. Mentek keresni a nyomát. Hát ugye ott is azért vót a fejbe. Hát a komorába meglelik a rókát meg a farkast! Hű, vasvillára, fejszére, kapára, ki mire tudott! Hát igen ám, mire bementek az ajtón, az ajtót bezárták, a farkas meg a róka bent maradt. De a rókának a lyuk ki vót ásva. Hüty, kiszaladt, elment. A farkas is ment vóna utána, de ő nem fért ki. Mer ugye nagyobb. Na oszt amit szegény farkas koma kapott! Szegény, már azt mondták, hogy kimúlt; nem ütötték, kihajintották a szemétdombra, ott oszt helyregyűtt egy csöppet, elvánszorgott.

Ment, ment, mendegélt. Hát egyszer a rókával tanálkozik megint.

– Há mi van, róka koma, te hol jártál?

– Jaj, jaj, jaj – azt mondja –, már egy lépést se tudok tenni, úgy agyonvertek a lagziba! – azt mondja. – Hát – azt mondja – nem tudom, hogy érek csak az erdőbe be, ahol védve vagyok.

– Sose törődj vele! – azt mondja a farkas. – Ülj föl csak a hátamra! Majd én elballagok én veled – azt mondja. – Pedig én is alig bírok menni.

A jóhiszemű farkas fölvette a rókát, a róka felült a hátára, oszt mentek. Mennek, mennek, a róka csak sunyított, meg nevetett magában: hát a farkast verték el, oszt ő viszi őtet. Elkezdí susogni, hogy:

– Megvert viszi a veretlent! Megvert viszi a veretlent!

– Te, mit susogol te itt? – azt mondja.

– Hát mit susognák? Annyit csak, hogy: megvert viszi a veretlent!

Hőj, a farkasnak kinyílt a szeme! Úgy földhő vágta a rókát, hogy ha hetvenhét lelke lett vóna, az is kiszakadt vóna belőle. A farkas meg elment, a róka ott maradt. Itt a vége, fuss el véle!

Többet észrel, mint erővel!

15. Egyszer vót, hol nem vót, vót egyszer egy szegény ember. Befogja reggel az ökröcskéjét, kiment, hogy kiszántsa az erdő mellett a földcskéjét. Hogy azért egész esztendőbe legyen mit ennie. Hát már nem messzi vót a föld ott hozzá az erdő szélén, óriási bömbölést, makogást hall. Hát ugyan mi ez? Néz jobban széjjel: hát Jóisten, még ilyet mesébe se hallott: egy hatalmas medve egy kisnyúlal verekedik. A medve bömbölt, a nyúl meg makogott. Hát erre oszt a szegény ember összecsapta ja két kezét, oszt úgy nevetett, hogy még a szeméből is nevéttébe kicsordultak a könnyek. Hőj, a medve ezér rettentően lesértődött.

– Te szegény ember, hát hogy mersz te engemet kinevetni? – azt mondja –, hogy én a nyúlal verekedek? Vedd tudomásul, a nyulat is megölöm, meg téged is, az ökrödet meg megeszem!

Jaj, megjedtet már akkor a szegény ember. De bizon már a kisnyúl eltűnt. Má csak a medve vót ott.

– Ne öl már meg – azt mondja –, mer a feleségem vetetlenül kapja meg a fődet! – azt mondja.

– Nem bánom, meg kell halnod!

– Hát legalább – azt mondja – azt enged meg, hogy bevessem a fődet! – azt mondja – Oszt nem bánom, hogy amit csinálsz, azt csinálsz.

Hát oszt elment a medve a dógára; azt mondta, hogy délre visszagyün, és akkor ha nem lesz bevetve, akkor is megöli, megeszi ökröstül, emberestül, mindenestül. A medve elmegy, a szegény ember meg hozzákezd nagy keservesen

szántani – ő vót keserves, mer ugye már délre megeszi a medve. Hát arra vetődik egy róka.

– Há mi van – azt mondja –, szegény ember, mér búsulsz, hogy az orrod a földig lóg?

– Hát hogyne búsulnék – azt mondja –, mikor itt verekedett egy medve meg a kisnyúl, én meg kinevettem a medvét, hogy egy kisnyúlal verekedik; hát erre most megfenyegetett: még megengedi, hogy bevessem a földet, oszt meg akar enni ökröstül, mindenestül.

– Hm-hm, ide figyelj – azt mondja –, te olyan vaksi vagy, hogy még! Hát többet ésszel, mint erővel! Mit adsz, ha megmentelek?

– Hát mit adhatnék – azt mondja –, mikor szegény vagyok?

– Nem baj az – azt mondja –, hogy te szegény vagy. Hanem tudod mit: kilenc tyúkot meg egy kakast adol, megmentem az életed, a medve meghal, az ökröd is megmarad.

Hát szegény ember gondolkozott: egy tyúkjá nem vót. Kilenc tyúkot meg a kakast... Megígérte a rókának.

– Meglesz!

– No, ide figyelj – azt mondja –, nemsokára gyűnnek elő a vadászok; nem gyűnnek, csak majd úgy lesz, mintha gyűnnének, mert gyűn a medve. Majd én leszek, kürtölök, mint a vadászok. A medve megkérdezi, hogy: tudod, mi ez? Te meg azt mondd neki, hogy: ne félj semmit, ha meghagyod az életed, én meg elbújtatlak. A medve meg fogja ígérni, hogy nem fog bántani. Itt van ez a zsák, ne, a szekereden. Bújtasd bele csak a zsákba! Én meg majd odamegyek hozzá, a többi meg az én dógom lesz. Megkérdezem tőled, hogy: mi van benne? Te meg azt mondd, hogy: egy szenestuskó. Erre én azt mondom, hogy: nem hiszem, vágd bele a fejszét! Fogd a fejszét, oszt a medvét fejbe vágod a zsákba!

Így is történt minden, ahogy a róka elmondta. Gyűnt a medve... Ahogy elmondta, úgy történt, nem mondom el még egyszer. A medve pórul járt, a zsákba maradt a feje szétvágva; a szegény ember lehúzta a bőrét, megcsinálta ja földcskéjét, megrakta a szekerkéjét fával, fel a medve bőrit a tetejire, oszt haza.

Azt mondja a róka:

– Be ne csapj, mer akkor pórul jársz! Reggel a kilenc tyúkért ott leszek, meg a kakasért!

Evvél a róka elment. Höhöj, a szegény ember, most már jól vagyunk – örömmel ment haza. Hát bizony a medve bőri drága vót, jó pénzt kapott érte.

– Na de mostan – azt mondja az asszony – egy tyúkunk sincs. Mit adjunk a rókának?

– Ne törődj velem! – azt mondja az ember. – Azt csinálod, amit én, majd ha gyűn a róka!

Hát még alig pirkadt, már kopogtatnak az ajtón. Kiszól a szegény ember, már sejtette, hogy a róka. Beszól a róka, hogy:

– Én vagyok! Gyűntem a kilenc tyúkér meg a kakasért!

– Mindjárt nyitom, kedves komám – azt mondja –, oszt adom a tyúkot meg...

Akkor hozzákézd éktelenül ugatni, mint a kutya. Az asszony ugyanúgy ugatott, mint a kutya.

– Mi van ott? – azt mondja, a róka beszél.

– Júj – azt mondja –, két hatalmas eb itt aludt az éccaka! Megéreztek a szagodat, alig bírtam őket visszafogni. Úgy mennének ki!

– Jaj, fogjad őket, kedves komám, maradjon a tyúk is, meg a kakas is, én meg elfutok! Csak ki engedd a kutyákat!

Még jobban ugattak. A róka árkon-bokron, mint a nyúl, elmenekült. Az ember kinyitotta az ajtót, oszt jóízűen kacagott.

– No – azt mondja –, valóban többet ésszel, mint erővel!

Hogyan herélte ki a medvét a szegény ember?

16. Hol vót, hol nem vót, vót egyszer egy szegény ember és egy szegény asszony. Fialok vótak, de boldogok, dógóztak, megvót, ami kellett. Eljön a tavasz, szép idő vót. Mondja az ember a feleséginek:

– Ide figyelj, hékás, kimegyek szántani meg elvetni azt a kis földcskét, most má jó az idő rá.

– Jól van – azt mondja az asszony –, eridj!

Hát oszt kiment. Gyönyörű két ökre vót. Hát egész télen az ökröcskék – fiatalok vótak – nem dógóztak, jól tartotta őket, kihíztak. De aranyos két zsemlye színű ökr vót. Ahogy kimennek a földre, szántogatnak lassan – hát már a medve kibújt a barlangjából, hát az meg olyan vót, hogy csak a csont zörgött rajta, csak a bőr tartotta össze, hát ugye egész télen lesoványodott. Nézi a medve, nézi: a két ökröcské azok meg oly gömbölyűek, mint két zsemlye.

– Hallod-e, te szegény ember – azt mondja –, hogy lehet az – azt mondja –, hogy neked ilyen szép két kövér ökröd van tavaszra, mikor látod, hogy én meg milyen sovány vagyok tavaszra!

– Hehe – nevetett az ember, vicces; inkább ne viccelt volna. Odavágja neki: – Tudod mit, medve komám – azt mondja –, ez a két ökr, nézd meg, ki vannak herélve, te meg nem vagy. Te azért vagy sovány, ők meg azért kövérek.

Nézi a medve: igazat mondott a szegény ember.

– Ide figyelj, szegény ember, herélj ki engem is!

– Nem, mer – azt mondja –, fájni fog!

– Úgy csinálj, hogy ne fájjon! Mer ha fáj, én is kivágom neked! De most már azért is meg kell tenned!

Ha meg, így meg úgy a szegény ember, nem vót mese... Azt mondja:

– Akkor megeszlek ökröstül-mindenestül! Még a feleségedet is megölöm, házad összedűtöm!

Hát most micsináljon szegény ember, szegény feje?

– Legyen úgy akkor! – azt mondja. – Na de rám ne vess! – azt mondja.

– Mondtam – azt mondja a medve –, ha fájni fog, meghalsz! Én is kivágom neked! Na, vágjad!

Hőh, mikor vágta, mikor oszt kihajintotta a medvének, olyan bömbölt, hogy a fa is kettéhasadt!

– No – azt mondja –, hónap, ha gyüssz, itt légy! Mer ha fájni fog, kivágom a tied is!

Ajjaj! Felrakott egy fát a szegény ember, hazament. Hát tudta, hogy fájni fog a medvének, hogyne fájna. Igen szomorú vót, ahogy hazamegyen. Mondja neki a felesége, hogy:

– Hát mi bajod van – azt mondja –, mér eresztet el az orrod?

– Ne beszélj már! – azt mondja. – Így és így jártam a medvével... – azt mondja; elmondta neki, hogy hogy járt.

– Haha! – nevet a szegény asszony. – Na, ne törődj te vele! – azt mondja. – Hónap te itthon maradsz, majd én megyek ki. Ne törődj vele!

Hát annyira-mennyire, hogy a szegény asszon rábeszélte a szegény embert, hogy majd hónap ő megy ki.

Micsoda?! Még alig virradt, az asszon felkelt, felöltözött a férje ruhájába, fel a szakállt, bajuszt, pipát a szájába, kalapot a fejébe, befogta az ökröt, oszt ment. Hát még a szomszédja se ismerte meg, hogy az nem a szegény ember, nem az asszony, hanem a szegény ember. Kimegy a földre, már a medve ott ül.

– Na gyere csak! – azt mondja. – Tudtam én, hogy fájni fog! – azt mondja.

– Hát ha tudad – azt mondja –, minek vágattad ki? – mondja az asszony neki hát mint szegény ember.

– Na feküdj, ember, most vágom a tied is ki!

– Má nem, má én elintézttem.

– Micsoda?

Megkapta az ember a szegény embert – hát az asszon vót –, fölcsavarta, le a nadrágot, szét a lábát. Jaj, nézi a medve:

– Te ha ténleg kivágtad, mért tettél rajta ilyen nagy vágást? Hát ez óriási – azt mondja –, az enyém helyett! Hajjajaj, hát ez ténleg fájhat! – ott sopánkodik a medve.

Arra megy egy róka.

– Ide figyelj, róka koma, gyere csak rögtön ide! Itt fekszik a szegény ember, látod milyen sebe van. Ül be a két lába közé, a farkaddal cirógassad neki! Hogy a légy be ne köpjel! Mer én elmegyek, hozok varázsgyökeret, beleteszem a sebbe, majd az – azt mondja – begyógyítja, nem fog fájni.

Hát a róka hol mert vóna szólni, hogy nem! Az asszon ott feküdt, a róka a lába közé feküdt, oszt a farkával elkezdte a sebet cirkálni neki. A medve meg elszaladt a varázsgyukérér. Hát az asszon kezdte molesztálni ugye a cirógatás. A róka szembe vót, oszt ahogy vissza-visszatartotta magát, hogy-hogynem, nem mert nevetni, elfingotta magát.

A róka megijedt, odébbugrott egy picikét, odébbhúzódot. Megint cirógassa, puff, megint egy – az nagyobb vót. Tyú, a róka még arrébb, már alig érte el. De csak cirógatta. No, akkor az asszon már gondolt egyet, már nem a szegény ember, az asszony, de ezek nem tudták: puff, egy nagyot! Felugrik a róka, megyen, mint a rakéta! Ahogy szalad, puff, nekiütődik valaminek. Hát meg akkor már a medve gyött vissza, hozta a varázsgyökeret.

– Jaj, medve koma – azt mondja –, égszakadás-fölindulás, a szegény ember lába között dinamitrobbanás! – azt mondja. – Olyanokat robbant, hogy majd meghaltam! – azt mondja. – Szaladjunk, fussunk, mert agyonlő bennünket!

Na, megijed a medve, ucikaj, kilenc határt átszaladtak, oszt ott telepedtek le. Az asszon mikor látta, hogy elmentek, megrakta a szekeret fával, oszt haza. No, azt mondja az embernek:

– Élünk boldogan most má!

A kis mólnár

17. Hajaj, vót egyszer egy öreg mólnár. Vót annak egy segédje. Égvilágon semmiért nem adta vóna, olyan ügyes, dógos vót. Hát egyszer hogy-hogynem jönnek a hírnökök. Hozzák, hogy a király annak adja a lányát feleségül, aki egy medvével megbirkózik. Azt mondja a kis mólnár, az vót a neve is:

– Édes gazduram – azt mondja –, engedjem útamra – azt mondja –, hogy próbálok szerencsét!

– Eredj, fiam – azt mondja.

Elindult az inas. Összeszedte a cökmökjait, nem vót ott neki sok mindenje, vót egy jó kis fejszéje, vasékje, az öreg meg méhészkedett, vót, adott neki egy jó tányér mézecsket.

– Na eridj, fiam! – azt mondja.

Hát oszt elindult. Elment a királynál... vagyis elindult. Hát kérem szépen, ahogy megyen, gyün egy ló. Hát ezt nem mondtam meg előre, hogy azér minden mesébe az állatok, füvek beszélnek. Abba az egybe különlegesebb vót, mint a másik. Azt mondja a ló:

– Ide figyelj – azt mondja –, kis mólnár, vakard már meg aa hátamat – azt mondja –, mert úgy viszketek, hogy!

– Jól van – azt mondja –, mingyán.

Borsot, paprikát tört, jó porrá váltott, betömte a ló nyakát – sebes vót a ló nyaka. Hójjajaj, égette a lónak a nyakát; elment a ló. Ment tovább ő. Ahogy ment, mendegélt, megint elért egy rókához. Azt mondja a róka:

– Kedves kis mónár komám – azt mondja –, vakard már meg a hátsó felemet – azt mondja –, mer – azt mondja – igen viszket, oszt nem tudok úgy odanyúlani. – Jól van.

Vette a fejszét, faragott egy kis fát, bedugta neki, fel egy karóval.

– Na majd szólj – azt mondja –, ha nem viszket!

Jól van. Ment tovább a kis mónár. Gyün egy farkas.

– Jaj – azt mondja –, már egy héttől nem ittam vizet! – azt mondja. – Ott van az a kút, no de már nem merek belehajolni, mer elszédülök – azt mondja –, ha belehajolok. Itass má meg! – azt mondja.

– No – megfogta a hátsó lábát –, igyál!

Mikor itt a farkas, há' lelökte a kútba.

– Na, most má ihatsz!

Hát azér a farkas is olyan vót, hogy el vót gyengülve, kiúszni nem tudott a kútból, de meg nem hótt. A kis mónár meg ment tovább, ment-ment. Elért a király palotájába. Hát oszt ottan mindenki, vótak ott hercegek, grófok, bárók, válogatott cigánylegények, de a medve mindenkit földhő' vert. No, a kis mónárra került a sor. Hát kérem szépen, bement este, bezárták az épületbe. Ott vót egy nagy fatuskó, ahhoz vagdalta a medve az áldozatait. De még idáig mindenkit kivert. Ott vót a királykisasszony is: a Napra lehetett nézni, de őrá nem, oly szép vót. Hát ember, a kis mónár kiveszi a fejszét, kiveszi a vaséket, oszt széthasítja a tuskót. Nem hasította szét, csak meghasította. Fogta a mézet, bekente. Elkezdni nyalakodni. Ha ráugrik a medve – hát a medve meg szereti az édességet, ő is nyalta. Hát jól van, a tetejét lenyalta, de még lent vót. A medve a lyukba benyújtotta a lábát, akkor a kis mónár kiütte az éket: a medvének befogta az a nagy tuskó a két kezét. Ordított a medve! A kis mónár oda se neki, leborotválta a farárul a szőrt. Nekiállt a kancsukával, a korbáccsal. Úgy összevágta a medvét, hogy csak pislogott. Lefeküdt a királykisasszonhoz, oszt összeölelkezve reggelig aludtak. No de a komornyik nézte mindég az ablakból, mi történt ott.

Reggel osztán odament a kis mónár, osztán odatette a kezét a medvének, a medve meg nyalta. Túrte az éket. Kiszabadította. Hőj, örült a medve igen! Jelenti a komornyik, hogy:

– Fölséges királyom, baj van, nem ölte meg a medve az embert, hanem együtt összeölelkezve aludtak.

– Na, akkor ki is túrnak a házamból. Odaadom neki, férj és feleség, mert ez a királyi szavam. A király nem másíthassa meg a szavát. Indulj!

Elindult. A királykisasszony karon fogta az urát, oszt mentek. De hogy hová? Azt mondja az ember, már a fiatalember:

– Menjünk vissza a malomba.

– Hát jól van, akkor menjünk.

Ahogy mennek-mennek; a királyné szerette a jányát, jaj-jaj-jaj, azt mondja a medvének:

– Ide figyelj, utánuk! Az embernek a fejét idegurítod elinkbe, a jányom meg visszahozod, mert különben neked véged!

Jaj, ment a medve. Hát el is érte a lovat. Aki még ott toporzékolt, ahun bekente őt a paprikával.

– Hova mész te? – azt mondja a ló neki.

– Megyek... Nem láttad erre a kis mónárt meg – azt mondja – a királykisasszont?

– Láttam én! Épp azután megyek.

– No, én is – azt mondja.

– Hát akkor, ha megsegítek, lerúgom a fejét.

Hő, megörült a medve, lesz mán, aki elintézi a mónárt. Mennek tovább, hát ott vót a róka is. Hát ugye azt meg a karóba ütték. Ő is megmondta, hogy mi a baja, a kis mónár tette ide.

– Na, majd én – azt mondja – elrágom a nyakát a kis mónárnak!

Hát akkor má mennek hárman. Mennek tovább. Hát a farkas ott fuldokol a kútba.

– Húzz ki, komám! – azt mondja. – Hova mentek? – már akkor kis is húzták.

– Hát hova mennénk – azt mondja –, menjünk megölni a kis mónárt.

– No majd – azt mondja –, kiontom a belét!

Hát mentek, mentek, annyira bementek, hogy má ott vótak túlök vagy egy tíz méterre. Azt mondja osztán a kis mónár:

– Ide figyelj, anyukám – azt mondja –, hát még nem is izéltünk együtt. Most má itt gyün a sok állat, hát küszködünk le egy csöppet valamit! Hogy mégis, tudjuk meg, hogy mi a házaselet.

Hát nem vót a ján szívbajos – hogy lett vóna? – lefeküdtek a bokor alá, oszt csoszokoltak. No, az állatok megálltak. Hát azt mondja a medve a lónak:

– Eridj – azt mondja –, oszt rúgd le a fejét, most fekszik!

– Hohój – azt mondja a ló –, hát nem látod, hogy a borsót-paprikát a két kis kalapács így törö? Nem megyek!

Nem ment. Azt mondja a rókának:

– Hallod-e, komám – azt mondja –, azt mondtad, ha leveszel a karórul – azt mondja –, akkor megsegítek.

– Hmhmhm, hát nem látod – azt mondja –, hogy a karó már hogy ki van hegyezve, hogy jár bele – azt mondja –, nem megyek, eredj te!

Hát már csak a farkas vót.

– No – azt mondja a farkasnak:

– Azt mondtad, hogy kiontod a belit, eridj rá!

– Hát nem látod – azt mondja –, má tiszta víz minden, oszt abból húztatok ki!

Nem ment ő se.

– Eridj tel – azt mondja a medvének.

– Én megyek!

– Hopp-hopp, nem mehetsz! – azt mondja. A király gyűtt utánuk. – Éljetek, aranyos gyerekeim. – Akkor már minden jó vót: – Hát éljetek, gyertek vissza. Jól van, állataim, hogy nem bántottátok őket.

Ennyi vót.

Ki a leghatalmasabb?

18. Egyszer a Szél úr, a Nap úr meg a Hideg úr vándoroltak. Oszt azon vitatkoztak, hogy melyik a leghatalmasabb köztük. De nem tudták eldönteni. Hát jön rájuk szemközt egy cigány.

– No – azt mondja a Nap –, majd ez eldönti – azt mondja –, hogy hármunk közül melyik a leghatalmasabb!

Mennek. Köszön a cigán, hogy:

– Jó napot!

– No – azt mondja a Nap – lássátok, én vagyok a leghatalmasabb, mert engemet köszöntenek!

Megáll a cigány; azt mondja neki a Tél is meg a Szél is.

– Megjárod, bánod te ezt! Mer' most mink azon fogadtunk, hogy ki a leghatalmasabb köztünk. Te most dönts el! Mért a Napot köszöntötted?

– Hát a Napot mindig köszönteni kell – azt mondja –, hogy jó nap legyen. De a leghatalmasabb köztetek a Szél! – azt mondja.

Hőj, örült a Szél.

– Hát mér? Ezér, cigán, megfagysz! – mondta a Tél. – Ha elgyün a hideg, megfagyasztlak!

– Hm-hm, nem baj, csak a Szél ott ne legyen! – azt mondja.

– Jó – azt mondja a Nap –, a nyárba megégetlek, oly meleget fogok árasztani rád!

– Hehe – kigúnyolja –, csak a Szél ne gyűjjön!

Hát így a Szél lett a leghatalmasabb.

Legendamesék

A rest többször járad

19. Jézus Krisztus Szent Péterrel a földön járt. Jézus ment elől, Péter utána. Ahogy mennek-mennek, jó parton mentek, elég jó meleg is vót, s a Jézus Krisztus meglát egy fillért a földön leesve.

– Péter – azt mondja –, nézd csak, itt van egy fillér, vedd fel!

– Minek, Uram – azt mondja –, egy fillérért nem érdemes lehajolni!

Jézus Krisztus nem szólt semmit, lehajolt, felvette a fillért. Mentek. Beérnek a városba, a piacon szétnéznek. Hát nagyon olcsó lehetett akkor a cseresznye: egy fillérért száz szemet adtak. Jézus Krisztus egy fillérért vett száz szem cseresnyét. Betette a zsebébe.

Menten tovább más városba. Ahogy mennek, igen meleg vót, Jézus Krisztus egy szemet elejtett. Figyeli Péter, lenyúl, felveszi, megeszi. Leengedgette mind a száz szemet, Péter egyenként szépen felszedte, oszt mind megette. Az utolsó szemnél azt mondja neki Jézus Krisztus:

– Péter, látok egy szép szem cseresnyét! – azt mondja.

– Bizony Uram, föl is veszem, meg is eszem!

– Na látod, Péter – azt mondja –, egy fillérért egyszer nem akartál lehajolni, most százszor hajoltál le. Hát így jár a rest!

Szent Pétert kétszer rugdossák meg

20. Mentek tovább. Beérnek a városba, elesteledett. Hát egy vendéglőbe betérnek. Nem enni meg inni – hát harapni haraptak. Mondja a vendéglős, hogy hát má' ágya nincsen, de egy kis pokrócot leterít a födre, osztán ott feküdhettek. Jól van! No, azt mondta Péternek, hogy:

– Hol fekszel te?

Hát azt mondja:

– A szél.

Lefeküdtek, Péter feküdt a szélre, Jézus Krisztus meg melléje, az első óráján. Egyszer megszólal a cimbalom, a legények táncolnak, a cimbalmos meg húzza. Nagy tánc közbe ahogy forognak, Péter feküdt a szél, mindig belerúgtak egyet-egyet – de jól! Jaj, Péter nem tudott aludni: hol ide fordult, hol oda. Jézus Krisztus meg aludt. Azt mondja egyszer így magába Péter éjfélkor: „Megállj, azt mondja, most mán megfordíjjuk a dógot!” Átcserele a helyét Jézus Krisztuséra. Nyugodtan lefeküdt, oszt aludt. Hát le is vót feküdve, csak eltakaródzott osztán. Azt mondják a legények: